

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA/VG/5824/19

Dai Lloyd AC
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

14 Ionawr 2020

Annwyl Dai,

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon am graffu ar y Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) yn ystod Cyfnod 1 y broses deddfwriaethol.

Yn Atodiad A i'r llythyr hwn, rwy'n cydnabod ac yn nodi fy ymateb i'r 21 o argymhellion a wnaed yn adroddiad craffu'r Pwyllgor, a gyhoeddwyd ar 15 Tachwedd 2019. Gan adeiladu ar yr hyn a ddywedais yn nadi Cyfnod 1 ar yr Egwyddorion Cyffredinol ar 26 Tachwedd 2019, mae hyn yn adlewyrchu fy marn bresennol ar y materion a godwyd.

Byddaf hefyd yn ysgrifennu at Gadeiryddion y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol a'r Pwyllgor Cyllid ynghylch eu hadroddiadau Cyfnod 1 a byddaf yn anfon copi o bob llythyr at bob un o'r tri Chadeirydd.

Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gydag Aelodau wrth i'r Bil fynd drwy'r Cynulliad.

Yn gywir,

Vaughan Gething AC/AM
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn y Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad A: Ymateb Llywodraeth Cymru i argymhellion y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ynghylch y Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru).

Ar 15 Tachwedd 2019, cyhoeddodd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ei adroddiad craffu Cyfnod 1 mewn perthynas â'r Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru). Mae'r ddogfen hon yn cyflwyno ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwnnw.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth ar gyfer cyhoeddi canllawiau statudol sy'n ymwneud â'r ddyletswydd ansawdd. Dylai canllawiau o'r fath, ymhlith pethau eraill, nodi'n glir sut y bydd y ddyletswydd ansawdd wrth ddarparu gwasanaethau yn cael ei hasesu a sut y bydd sefydliad yn dangos ei fod wedi sicrhau canlyniad gwell. Dylai hefyd gynnwys manylion am sut y bydd arloesi a gwelliannau a gyflwynwyd mewn un ardal yn cael eu lledaenu a'u rhoi ar waith ledled Cymru gyfan.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbynn

Cafodd hyn ei godi yn y Pwyllgor, ac roedd hynny yn ddefnyddiol. Rwyf wedi pwysu a mesur yr hyn a drafodwyd ac yn diolch i'r Pwyllgor am eu cyfraniad ar y mater hwn.

Yng Nghyfnod 2, byddaf yn cyflwyno gwelliannau i Ran 2 y Bil (gwella gwasanaethau iechyd) er mwyn i Weinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau statudol mewn perthynas â'r ddyletswydd ansawdd y darperir ar ei chyfer yn y Bil. Bydd dyletswydd ar Fyrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru i ystyried y canllawiau wrth gyflawni eu swyddogaethau.

Fel y gwyddoch, rwy'n awyddus i gyhoeddi canllawiau i'r GIG er mwyn helpu i weithredu'r ddyletswydd ansawdd a rhoi arweiniad ymarferol ar sut rydym yn disgwyl i gyrff y GIG gyflawni'r ddyletswydd. Rwy'n bwriadu iddi fod yn ddogfen ymarferol, hawdd ei defnyddio gydag enghreifftiau yn dangos sut y rhagwelwn y bydd y ddyletswydd yn gweithio'n ymarferol. Fel y dywedais yn y Pwyllgor, bydd cael y canllawiau hyn i gefnogi'r ddyletswydd ar wyneb y Bil hefyd yn helpu'r broses graffu sydd gennym ar waith megis y rheoleiddwyr, Aelodau'r Cynulliad a rhanddeiliaid eraill sydd â diddordeb mewn sicrhau bod y ddyletswydd ansawdd yn ennill ei phlwyf.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i gyfeirio'n benodol at yr angen i ganolbwyntio ar waith ataliol ac ar wella iechyd y boblogaeth fel rhan o'r ddyletswydd ansawdd

Argymhelliad 4. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth benodol ynghylch cynllunio'r gweithlu/lefelau staffio priodol, a hynny fel rhan o'r ddyletswydd ansawdd.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth benodol ynghylch dyletswydd i sicrhau gwelliannau i degwch iechyd, a hynny fel rhan o'r ddyletswydd ansawdd.

Argymhelliad 6. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth benodol ynghylch goblygiadau peidio â chydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd.

Argymhelliad 7. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod canllawiau o dan y Bil yn nodi'n glir sut y bydd y ddyletswydd ansawdd yn cyd-fynd â'r dyletswyddau gofal cymdeithasol presennol, a sut y bydd yn cefnogi'r agenda integreiddio.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod diwygiadau i'r Bil, ond ymdrin â'r materion a amlinellir yn yr argymhellion o fewn canllawiau statudol

Caiff canllawiau statudol eu llunio ar y cyd â chynrychiolwyr gweithwyr proffesiynol a chleifion er mwyn cefnogi a chynorthwyo cyrff y GIG wrth iddynt weithredu'r ddyletswydd ansawdd.

Wrth wneud hynny, bydd y canllawiau yn disgrifio ymhellach yr hyn a olygir wrth ansawdd a sut bydd yn gweithio'n ymarferol, gan gynnwys: sut dylai fod yn berthnasol i **holl** swyddogaethau a phrosesau cyrff y GIG; beth mae'n ei olygu ar gyfer ystyriaethau a phenderfyniadau a wneir ar bob lefel; sut dylid ystyried ansawdd gwasanaethau ar lefel y boblogaeth ehangach a sut gall cyrff y GIG ddangos eu bod wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd, trwy gyfrwng eu hadroddiadau ansawdd blynyddol, a orchynnwyd gan y Bil.

Bydd y canllawiau yn helpu i ddangos sut mae'r ddyletswydd yn berthnasol i ystyriaethau allweddol megis atal ac iechyd y boblogaeth, cynllunio'r gweithlu a threfniadau staffio a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd. Bydd hefyd yn amlygu'r cysylltiadau â dyletswyddau gofal cymdeithasol presennol, er mwyn ategu gwasanaethau integredig, ac yn egluro y bydd diffyg cydymffurfio â'r ddyletswydd yn codi pryderon ac yn gallu arwain at fesurau uwchgyfeirio.

Argymhelliad 8. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth benodol ynghylch dyletswydd darparwyr iechyd a darparwyr gofal cymdeithasol i gydweithio er mwyn sicrhau gwelliannau i ddefnyddwyr gwasanaethau.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Rwyf wedi rhoi ystyriaeth ofalus i farn rhanddeiliaid yn hyn o beth ac rwy'n ffyddiog ein bod ni'n gallu gwneud hyn o fewn y fframwaith deddfwriaethol presennol.

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn gorfodi trefniadau cydweithredu a phartneriaeth rhwng awdurdodau lleol a'u partneriaid perthnasol, gan gynnwys byrddau iechyd ac Ymddiriedolaethau'r GIG, er mwyn

cyflawni canlyniadau gwell, hyrwyddo llesiant pobl a darparu gwasanaethau'n fwy effeithlon ac effeithiol.

Wrth wneud hynny, mae'r Ddeddf yn gosod dyletswyddau ar bartneriaid iechyd a llywodraeth leol i weithio gyda'i gilydd i asesu anghenion eu poblogaeth. O dan gyfarwyddyd y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol, mae'n rhaid iddynt lunio adroddiad ar y cyd ar ganlyniadau'r asesiadau hyn o'r boblogaeth a datblygu cynllun ardal ar y cyd ar gyfer diwallu anghenion gofal a chymorth dros gyfnod o dair blynedd.

Ar yr un pryd, rhaid i gyrrff y GIG ac awdurdodau lleol baratoi ac adolygu eu cynlluniau tymor canolig integredig bob 3 blynedd. Mae'r cynlluniau hyn yn nodi sut byddant yn cydweithio i wella gwasanaethau iechyd yn barhaus ar gyfer y bobl maent yn eu gwasanaethu.

Mae canlyniadau'r asesiadau hyn yn fodd i awdurdodau lleol a byrddau iechyd gynllunio gyda'i gilydd sut gallant fynd i'r afael â'r anghenion hynny, ar y cyd neu'n unigol, mewn ffordd ddi-dor ac integredig. Mae gwella canlyniadau, ar draws y system iechyd a gofal cymdeithasol, yn werth cyffredin ac yn sbardun allweddol i gyflawni'r blaenoriaethau a nodir yng nghynllun Cymru Iachach.

Argymhelliad 9. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth benodol ynghylch goblygiadau peidio â chydymffurfio â'r ddyletswydd gonestrwydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod diwygiadau i'r Bil ond bydd hyn yn cael sylw yn y canllawiau statudol

Rwy'n falch o nodi bod y Pwyllgor yn cytuno nad yw cosbau ariannol yn addas. Fel yn achos y ddyletswydd ansawdd, bydd y canllawiau statudol ar y ddyletswydd gonestrwydd yn esbonio'n glir y berthynas rhwng y ddyletswydd a Fframwaith Perfformiad GIG Cymru, gan gynnwys y trefniadau uwchgyfeirio ac ymyrryd. Byddwn hefyd yn sicrhau, lle bo'n briodol, ei fod yn cyd-fynd yn glir â'r trefniadau Gweithio i Wella ac yn egluro sut mae'r ddyletswydd yn cyd-fynd â Pholisi Codi Pryderon (Chwythu'r Chwiban) Cymru Gyfan.

Argymhelliad 10. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn egluro'i fwriad o ran yr hyn a fydd yn digwydd i'r adroddiadau gonestrwydd, unwaith y byddant wedi'u creu, gan gynnwys sut y bwriedir eu monitro a chraffu arnynt.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derby

Y bwriad yw cyd-gynhyrchu'r canllawiau statudol ar onestrwydd gyda chynrychiolwyr gweithwyr proffesiynol a chleifion. Felly, bydd manylion y ffordd orau o ddefnyddio'r adroddiadau yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses honno.

Ymhlith y camau rwy'n disgwyl eu gweld yw diweddariadau rheolaidd i gyfarfodydd y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch, er mwyn rhoi sicrwydd i aelodau annibynnol bod y ddyletswydd yn cael ei chyflawni a bod yr hyn a ddysgir yn cael ei roi ar waith, gan uwchgyfeirio i'r Bwrdd lle bo'n briodol.

Bwriedir i Lywodraeth Cymru fonitro cynnwys yr adroddiadau gonestrwydd law yn llaw â ffynonellau gwybodaeth eraill fel adroddiadau am ddigwyddiadau difrifol a data cwynion. Bydd hyn yn llywio cyfarfodydd rheolaidd y Tîm Ansawdd a Chyflenwi a'r Tîm Gweithredol â byrddau iechyd yn ogystal â llywio trafodaethau a thystiolaeth a ystyrir drwy drefniadau Uwchgyfeirio ac Ymyrryd y GIG. Bydd Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru yn ystyried yr adroddiadau fel rhan o'i gwaith casglu gwybodaeth, er mwyn cefnogi ei rhaglen arolygu ac adolygu.

Mae rhagor o fanylion am y dyletswyddau i adrodd am ansawdd a gonestrwydd ar gael yn Atodiadau 2 a 3 i'm llythyr at y Pwyllgor ar 30 Awst 2019¹ sy'n darparu amlinelliad drafft o'r canllawiau.

Bydd y canllawiau statudol ar onestrwydd yn nodi sut dylai Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG ddefnyddio'r data a gesglir, drwy adroddiadau blynyddol, er mwyn helpu i lywio eu hadroddiadau ansawdd blynyddol newydd a sut gall darparwyr gofal y GIG ddangos eu bod yn hyrwyddo diwylliant sy'n annog gonestrwydd a'r dysgu sy'n deillio ohono.

Argymhelliad 11. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth sy'n golygu mai Cynulliad Cenedlaethol Cymru fydd yn penodi aelodau Corff Llais y Dinesydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod - ond bydd yn sicrhau rhagor o gyfraniad gan randdeiliaid at y broses

Rwyf wedi gwranddo ar y dadleuon a gyflwynwyd gan aelodau'r Pwyllgor ar y pwynt hwn. Hefyd, rwyf wedi bwrw golwg arall ar y dystiolaeth a roddwyd gan randdeiliaid. Rwy'n ymwybodol bod hwn yn bwnc sydd wedi ennyn barn gref, ac roeddwn yn croesawu'r cyfle, yn y Pwyllgor, i nodi ein rhesymeg polisi dros y safbwynt a fabwysiadwyd gennym yn y Bil.

Mae gennyf hyder yn y dull a ragnodir yn y Bil – y bydd aelodau Bwrdd Corff Llais y Dinesydd yn cael eu penodi drwy'r broses penodiadau cyhoeddus, gyda chyfraniad ychwanegol gan randdeiliaid yn ystod cam y Panel Asesu Cynghorol, ac y bydd yr holl aelodau eraill (staff a gwirfoddolwyr) yn cael eu recriwtio gan y Corff ei hun.

Wrth wneud penodiadau i Fwrdd Corff Llais y Dinesydd, bydd Gweinidogion Cymru yn dilyn y Cod Llywodraethu ar Benodiadau Cyhoeddus, sy'n nodi'r broses a'r egwyddorion i'w dilyn. Felly, bydd penodiadau'n cael eu rheoleiddio'n annibynnol gan y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus ac, yn y pen draw, mae pob Gweinidog yn atebol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru am ei benderfyniadau.

Gwneir y penodiadau hyn ar sail teilyngdod yn unig; er budd y cyhoedd; heb rwymedigaeth, drwy broses sy'n agored, tryloyw, teg a diduedd.

---

¹<http://www.senedd.cynulliad.cymru/documents/s93589/Llythyr%20gan%20y%20Gweinidog%20Iechyd%20a%20Gwasanaethau%20Cymdeithasol%20ar%20Fil%20Iechyd%20a%20Gofal%20Cymdeithasol%20Ansaw.pdf>

Yn fy nhystiolaeth i'r Pwyllgor ac yn y drafodaeth Egwyddorion Cyffredinol, cadarnheais sut mae hyn yn gwella'r sefyllfa bresennol o ran penodi aelodau a chyflogi staff yn y Cynghorau Iechyd Cymuned yn sylweddol yn fy marn i.

Mae'r Bil yn sefydlu Corff Llais y Dinesydd fel endid cyfreithiol ynddo'i hun, gyda phwerau i recriwtio ei staff a'i wirfoddolwyr ei hun a'r gallu i ymrwymo i'w gcontractau ei hun, gyda'i fframwaith llywodraethu ei hun, mewn ffordd sy'n sicrhau y gall arfer ei swyddogaethau'n annibynnol ar lywodraeth.

Mae'r Bil yn nodi'n glir y bydd y Corff ei hun yn pennu ei amcanion a'i flaenoriaethau ei hun ar gyfer y flwyddyn, yn ei gynllun blynyddol cyhoeddedig, ar ôl ymgynghori â phwy bynnag yr ystyria'n briodol. Ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, bydd y Corff yn cyflwyno adroddiad ar sut iddo gyflawni ei swyddogaethau, gan osod copi gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a bydd datganiad o'i gyfrifon yn cael ei gyflwyno i Weinidogion Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol.

Bydd y mesurau hyn yn sicrhau lefel uchel o annibyniaeth i'r Corff newydd ac yn cynnig cyfleoedd clir i graffu ar ei waith.

Argymhelliad 12. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth sy'n rhoi i Gorff Llais y Dinesydd hawl mynediad cymwys i leoliadau iechyd a gofal cymdeithasol, a hynny at ddibenion siarad â defnyddwyr gwasanaeth ac edrych mewn ffordd gymesur a rhesymol ar y gofal sy'n cael ei ddarparu. Gellid cynnwys manylion amodau neu gyfyngiadau penodol sy'n berthnasol wrth ddefnyddio'r pŵer hwn mewn rheoliadau neu ganllawiau statudol a fydd yn cyd-fynd â'r Ddeddf.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod – ond ar 2 Rhagfyr 2019, cyflwynodd y Llywodraeth welliant i'r Bil i gyflwyno Cod Ymarfer ar Fynediad.

Mae'r cwestiwn ynghylch mynediad i leoliadau lle darperir gwasanaethau iechyd neu ofal cymdeithasol wedi ysgogi cryn drafodaeth yn ystod Cyfnod 1 y broses graffu.

Mae'r Bil yn creu Corff Llais y Dinesydd newydd sydd â'r nod a'r diben cyffredinol o gynrychioli buddiannau'r cyhoedd ym maes iechyd a gofal cymdeithasol. Swyddogaeth ganolog Corff Llais y Dinesydd yw cael ceisio barn y cyhoedd, ac fe bwysleisiais fod cael barn pobl yn y pwynt lle darperir gwasanaethau yn elfen allweddol. Mae sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau yn gallu helpu i lywio'r broses o gyflenwi gwasanaethau yn ddyhead hollbwysig y rhan hon o'r Bil. Rwyf wedi gwrandao ar dystiolaeth rhanddeiliaid ynglŷn â sut gellid cyflawni hyn.

Rwyf wedi pwysu a mesur yr holl dystiolaeth a gafwyd gan y rheini a oedd o blaid rhoi pŵer mynediad dirybudd i'r Corff a'r rhai a gododd pryderon yn erbyn hynny.

Mae gwelliant y Llywodraeth a gyflwynwyd ar 2 Rhagfyr 2019 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod Ymarfer ar fynediad i safleoedd lle darperir gwasanaethau iechyd neu wasanaethau cymdeithasol er mwyn gofyn am farn unigolion.

Byddwn yn cynnal ymgynghoriad statudol ar y Cod cyn ei gyhoeddi er mwyn rhoi cyfle i bob rhanddeliad ymateb i'r cynnwys.

Bwriedir i'r Cod gydnabod swyddogaeth y Corff sef ceisio barn pobl yn ogystal â chydabod yr angen i ddiogelu preifatrwydd defnyddwyr gwasanaeth a darparwyr gwasanaethau. Gall y Cod, er enghraifft, argymhell y ffactorau sydd angen i'r Corff eu hystyried wrth wneud cais am fynediad i leoliadau, fel gwneud cais ar adegau rhesymol. Gall hefyd wneud argymhellion am yr angen i sicrhau bod rhai sy'n cynnal ymweliadau yn cael hyfforddiant a gwiriadau priodol. Fel y nodwyd uchod, bydd hyn yn destun ymgynghoriad.

Un o brif fanteision y Cod yw y bydd yn gallu adlewyrchu'r ystod o leoliadau sy'n darparu gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol. Mae mathau tra gwahanol o ofal, cymorth a thriniaeth yn cael eu darparu ar draws y lleoliadau hyn, sy'n ymateb i anghenion a dymuniadau cleifion. Bydd y Cod yn ddogfen fyw, sy'n gallu ymateb i'r newidiadau mewn ymarfer a phrofiadau o ddefnyddio'r Cod. Bydd yn sicrhau bod yr holl bartïon yn cyflawni eu dyletswyddau perthnasol.

Er ei bod yn bwysig, rhaid cofio mai dim ond un ffordd y gall y Corff gasglu barn yw cael mynediad i leoliadau. Mae ganddo ddyletswydd dan y Bil i nodi mewn datganiad polisi sut mae'n bwriadu casglu barn y cyhoedd (adran 14). Felly, mae'n hanfodol bod gan y Corff strategaeth i ymgysylltu cymaint â phosib ag aelodau'r cyhoedd, gan ddefnyddio'r adnoddau sydd ar gael iddo. Gobeithio y bydd hyn yn galluogi'r Corff i gyrraedd nifer sylweddol o'r cyhoedd trwy ddulliau amrywiol, gan gynnwys gweithgareddau ar-lein, grwpiau trafod ac ymgynghoriadau. Efallai y bydd angen i'r Corff ymgysylltu nid yn unig â defnyddwyr gwasanaethau presennol, ond rhai blaenorol, darpar ddefnyddwyr gwasanaethau, aelodau o'u teuluoedd ac ati, er mwyn sicrhau bod y safbwyntiau a glywir mor gynrychioliadol â phosib.

Yn yr un modd, mae'n ofynnol i gyrff y GIG ac awdurdodau lleol wneud trefniadau i godi ymwybyddiaeth pobl sy'n derbyn gwasanaethau iechyd a chymdeithasol o weithgareddau Corff Llais y Dinesydd (adran 17). Nod y dyletswyddau newydd hyn yw cynyddu cyfraniad, ymwybyddiaeth ac ymgysylltiad pobl mewn perthynas â gwaith y Corff a llywio gwasanaethau.

Diben mynediad i safleoedd fydd casglu barn am wasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol er mwyn i'r Corff gynrychioli buddiannau'r cyhoedd. Bydd gwiriadau o ansawdd gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn cael eu cynnal yn erbyn safonau rheoleiddio'r arolygiaethau, Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru. Byddai cyflwyno rôl i'r Corff newydd o ran cynnal archwiliadau o'r gofal a ddarperir yn newid ei natur ac yn dyblygu a chymylu'r llinell cyfrifoldeb rhwng y Corff a'r arolygiaethau.

Fel y dywedais, ac fel y nododd yr arolygiaethau eu hunain, rydym yn disgwyl y bydd Corff Llais y Dinesydd yn gweithio fel partner cyfartal â'r arolygiaethau gan fod eu swyddogaethau, er yn wahanol, yn ategu ei gilydd i gyflwyno'r darlun cyffredinol.

Argymhelliad 13. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i gynnwys Gweinidogion Cymru ar y rhestr o bobl y gall Corff Llais y Dinesydd gyflwyno sylwadau iddynt.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Mae'n briodol bod Corff Llais y Dinesydd yn gallu cyflwyno sylwadau i gyrff y GIG ac i awdurdodau lleol, gan eu bod yn darparu neu'n comisiynu gofal iechyd neu ofal cymdeithasol, felly byddant mewn sefyllfa i wneud unrhyw newidiadau i wasanaethau ar lawr gwlad ar ôl ystyried y sylwadau. Gan nad yw Gweinidogion Cymru yn comisiynu nac yn darparu gwasanaethau, nid ydym yn credu ei bod hi'n briodol eu cynnwys yn y rhestr o gyrff y gall y Corff gyflwyno sylwadau iddynt.

Fodd bynnag, bydd Gweinidogion Cymru yn derbyn cynllun blynyddol ac adroddiadau blynyddol y corff ac yn eu monitro'n ofalus, ac felly'n rhoi cyfle i'r Corff lywio polisi cenedlaethol a thynnu sylw at arferion gorau. Fel gydag unrhyw gorff arall a noddir gan Lywodraeth Cymru, bydd perthynas waith rhwng y Corff a Llywodraeth Cymru fel y noddwr yn cynnig cyfle i'r Corff godi materion gyda Gweinidogion Cymru.

At hynny, gallai'r Corff ddewis cyflwyno sylwadau i gyrff GIG ac awdurdodau lleol ledled Cymru, er enghraifft i aelodau o Fwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, sy'n cyflwyno cyfleoedd i ddylanwadu ar eu gwaith wrth gynllunio a chomisiynu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i ddiwallu anghenion eu poblogaethau.

Argymhelliad 14. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i'w gwneud yn ofynnol i'r sefydliad dan sylw ymateb i unrhyw sylwadau a wneir gan Gorff Llais y Dinesydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod - ond ar 2 Rhagfyr, cyflwynodd y Llywodraeth welliant sy'n gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau statudol ar sut dylai'r ddyletswydd i ystyried sylwadau weithio yn ymarferol.

Rwyf wedi nodi sylwadau'r Pwyllgor ar natur y sylwadau y gall Corff Llais y Dinesydd eu gwneud, a'r hyn y gellir ei wneud i sicrhau eu bod nid yn unig yn cael gwrandawriad, ond bod y Corff a'r cyhoedd yn gallu gweld bod rhywun yn gwrandao arnynt. Er bod y ddyletswydd i roi sylw eisoes yn bwysig, rwyf wedi ystyried yr hyn a ddywedodd y Pwyllgor - ac ar 2 Rhagfyr 2019, cyflwynais welliant sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau statudol ar sut bydd hyn yn gweithio'n ymarferol.

Mae'n amlwg y bydd angen i'r Corff gael y wybodaeth ddiweddaraf am sut mae awdurdod cyhoeddus yn ymdrin â'i sylwadau, ac, yn bwysicaf oll, beth yw canlyniad y sylwadau hynny. Bydd cyhoeddi canllawiau statudol yn ein helpu i nodi sut dylai hyn ddigwydd mewn ffordd gymesur sy'n adlewyrchu'r mathau gwahanol o sylwadau y gellir eu gwneud.

Bydd dyletswydd ar gyrff y GIG ac awdurdodau lleol i ystyried y canllawiau hynny wrth ystyried y sylwadau, ac wrth arfer unrhyw swyddogaethau dan sylw yn y sylwadau.

Credaf fod hyn yn gryfach na dyletswydd syml i ymateb i sylwadau. Bydd y canllawiau yn pwysleisio pwysigrwydd hysbysu'r Corff am ganlyniad sylwadau. O'r dystiolaeth a glywsom yn ystod y broses graffu hyd yma, bydd gwybod pa wahaniaeth mae sylwadau wedi ei wneud yn allweddol i allu'r Corff i ddangos i'r cyhoedd bod ymwneud

â'r Corff a rhoi safbwyntiau yn rhywbeth ystyrllon, yn ychwanegu gwerth ac yn gallu gwneud gwahaniaeth.

Argymhelliad 15. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i'w gwneud yn ofynnol i Gorff Llais y Dinesydd wneud trefniadau ar gyfer ei strwythurau mewnol lleol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbynn yn rhannol

Fel y gwelir yn y memorandwm esboniadol i'r Bil, rydym wedi ymrwymo i'r egwyddor o sefydlu'r Corff Llais y Dinesydd er mwyn cynrychioli barn y cyhoedd ym meysydd iechyd a gofal cymdeithasol. Felly, mae angen iddo allu cyflawni ei swyddogaethau yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol er mwyn bod yn llwyddiannus. Rwyf wedi cefnogi'r farn hon yn gyson.

Fodd bynnag, mae'r dystiolaeth ysgrifenedig a llafar a gafwyd gan y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon yn pwysleisio pa mor bwysig yw ymgorffori'r egwyddor hon i randdeiliaid. Felly, ar 2 Rhagfyr 2019, cyflwynwyd gwelliant gan y Llywodraeth i'w gwneud yn ofynnol i Gorff Llais y Dinesydd, wrth baratoi ei ddatganiad polisi (dan adran 14), nodi sut mae'n bwriadu sicrhau ei fod yn cynrychioli buddiannau ac yn hygyrch i bobl o Fôn i Fynwy.

Mae hyn yn taro cydbwysedd priodol rhwng caniatáu i'r Corff benderfynu drosto'i hun, yn seiliedig ar ei asesiad ei hun o'r anghenion, materion gweithredol megis lle dylid lleoli ei swyddfeydd, a'i gwneud yn ofynnol i'r Corff sicrhau ei fod yn hygyrch ac yn cynrychioli barn pob unigolyn yng Nghymru benbaladr.

Argymhelliad 16. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i wneud darpariaeth i wirfoddolwyr gael eu recriwtio yn aelodau o Gorff Llais y Dinesydd. Dylai hyn gynnwys gofyniad i ddatblygu sylfaen o wirfoddolwyr amrywiol sy'n cynrychioli pob sector o'r gymdeithas.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Mae'r Corff Llais y Dinesydd wedi'i sefydlu fel corff corfforaethol annibynnol. O ganlyniad, mae ganddo'r pŵer i recriwtio gwirfoddolwyr heb fod angen darpariaeth benodol ar wyneb y Bil, a bydd hyn yn ei alluogi i adeiladu sylfaen amrywiol o wirfoddolwyr sy'n cynrychioli pob sector o gymdeithas. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn nodi amcan o gost hyfforddi gwirfoddolwyr a thalu treuliau ac ati. Felly mae recriwtio gwirfoddolwyr wedi'i ystyried yn y costau.

Mae tystiolaeth anecdotaidd gan y Cynghorau Iechyd Cymuned yn awgrymu bod llawer o ymgeiswyr priodol yn gyndyn o wneud cais am aelodaeth o Gyngor Iechyd Cymuned ar hyn o bryd oherwydd y broses ymgeisio a chyfweld hynod ffurfiol. Felly, mae gan y ffaith y bydd gan Gorff Llais y Dinesydd yr hyblygrwydd i benderfynu ar ei fodel gwirfoddolwyr ei hun botensial gwirioneddol i gynyddu nifer ac amrywiaeth y gwirfoddolwyr.

Mae swyddogion wedi cael sgwrs gychwynnol gyda Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru a ddywedodd y byddent yn hapus i rannu eu profiadau recriwtio a chadw

gwirfoddolwyr gyda'r Bwrdd Gweithredu a gaiff ei sefydlu i hwyluso'r gwaith o sefydlu'r Corff newydd.

Argymhelliad 17. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn diwygio'r Bil i gynnwys dyletswydd ar gyrrff iechyd ac awdurdodau lleol i gydweithio â Chorff Llais y Dinesydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Mae'r Bil eisoes yn dweud bod rhaid i gyrrff y GIG ac awdurdodau lleol hyrwyddo ymwybyddiaeth o weithgareddau Corff Llais y Dinesydd (adran 17) a darparu gwybodaeth y mae'n gwneud cais rhesymol amdani (adran 18). Mae gwelliannau Cyfnod 2 y Llywodraeth wedi'u cyflwyno hefyd a fydd, o'u pasio, yn cryfhau ymhellach y berthynas rhwng Corff Llais y Dinesydd a chyrrff y GIG ac awdurdodau lleol:

- (i) y cod ymarfer sy'n ymwneud â mynediad i safleoedd i geisio canfod barn pobl; a
- (ii) bydd canllawiau statudol yn pennu sut i ymdrin â sylwadau a wnaed gan Gorff Llais y Dinesydd mewn perthynas ag iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, gan sicrhau bod y Corff yn cael y wybodaeth ddiweddaraf ac yn gwybod am ganlyniad ei sylwadau.

Gyda'i gilydd, mae'r darpariaethau hyn yn gosod fframwaith cryf ar gyfer cydweithredu rhwng Corff Llais y Dinesydd a chyrrff y GIG ac awdurdodau lleol. Rwy'n disgwyl i'r Corff newydd a'i bartneriaid yn y GIG a llywodraeth leol adeiladu ar y trefniadau statudol hyn wrth i'r berthynas rhyngddynt ddatblygu.

Argymhelliad 18. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn ailystyried yr adnoddau a neilltuwyd ar gyfer sefydlu a gweithredu Corff Llais y Dinesydd, gyda golwg ar eu cynyddu. Bydd angen adlewyrchu unrhyw newidiadau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cyflwyno'r amcangyfrif gorau o gostau'r Bil, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar hyn o bryd. Mae'n bwysig cydnabod y bydd Corff Llais y Dinesydd yn gorff annibynnol a noddir gan Lywodraeth Cymru, gyda'r disgresiwn i ddefnyddio ei gyllid mewn ffyrdd gwahanol i'r hyn a ragwelwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Fodd bynnag, bydd yn rhaid iddo weithredu o fewn ei amlen ariannol er mwyn cyflawni ei swyddogaethau.

Mae'r cyllid a gaiff ei ddarparu i'r Corff newydd yn cymharu'n ffafriol iawn â'r hyn sydd ar gael i gyrrff tebyg mewn rhannau eraill o'r DU sy'n cyflawni swyddogaethau lled debyg. Ar sail cyllideb flynyddol o £4.7 miliwn ar gyfer y Corff newydd, bydd hyn yn golygu cyllid o £1.52 y pen o'r boblogaeth. Y symiau cyfatebol yn 2017/18 oedd £0.54 ar gyfer Health Watch yn Lloegr a £0.84 ar gyfer y Patient and Client Council yng Ngogledd Iwerddon.

Rwy'n fodlon bod hon yn lefel ddigonol o gyllid sy'n sicrhau cydbwysedd rhwng pwysau cystadleuol ar bwrs y wlad wrth sicrhau buddsoddiad i gryfhau llais y dinesydd a sicrhau gwerth am arian. Fel y nodwyd mewn ymateb i rai o'r argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Cyllid, bydd unrhyw oblygiadau ariannol nas rhagwelwyd yn cael eu rheoli o fewn y gyllideb bresennol a ddyrennir ar gyfer y ddeddfwriaeth hon, dros gyfnod cynllunio'r gyllideb fel y nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Bydd unrhyw gostau ychwanegol y tu hwnt i hynny'n cael eu hymgorffori yng nghynlluniau cyllidebol y dyfodol.

Argymhelliad 19. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn adrodd yn ôl inni ar y cynnydd gyda'r gwaith ar ddiwygio'r system reoleiddio ac arolygu yn y meysydd iechyd a gofal cymdeithasol. Dylai wneud hyn o fewn 12 mis.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derby

Byddaf yn fodlon rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y mater hwn yn y flwyddyn i ddod

Argymhelliad 20. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cynigion yn y dyfodol i fynd i'r afael â'r diffyg cysondeb yn y systemau sy'n rheoleiddio staff clinigol a rheolwyr anghlinigol yn y GIG. Nid mater i'r Bil hwn yw hyn.

Ymateb Llywodraeth Cymru: Gwrthod

Cytunaf â barn y Pwyllgor nad yw hwn yn fater i'r Bil hwn.

Nid wyf yn bwriadu mynd i'r afael â'r mater mewn rheoliadau. Fodd bynnag, rydym yn bwriadu cynnal adolygiad yn ystod 2020 o'r broses benodi, y contractau a'r systemau perfformiad sydd ar waith ar gyfer swyddogion gweithredol ac uwch arweinwyr y GIG. Bydd hyn yn ystyried pa welliannau pellach sydd eu hangen. At hynny, byddwn yn adolygu'r 'Codau Ymddygiad ac Atebolrwydd ar gyfer Byrddau'r GIG' a 'Chyfarwyddiadau'r Cod Ymddygiad ar gyfer Rheolwyr y GIG' a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2007, er mwyn sicrhau eu bod yn adlewyrchu'r dirwedd reoleiddiol a llywodraethu bresennol. Rydym hefyd yn ymgysylltu â GIG Lloegr ar sut bydd y gronfa ddata ganolog o gyfarwyddwyr sy'n cael ei chreu ganddynt yn sicrhau y gellir monitro a lliniaru symudiadau unigolion rhwng pedair gwlad y DU, ac o dramor.

Rwy'n fodlon adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar hynt y materion hyn yn y flwyddyn i ddod.

Argymhelliad 21. Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn adrodd yn ôl inni ar y gwaith sy'n cael ei wneud i wella ansawdd arwain a rheoli yn y gwasanaeth iechyd. Dylai wneud hyn o fewn 6 mis.

Rwy'n fodlon rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y gwaith sy'n cael ei wneud i wella ansawdd arwain a rheoli yn y gwasanaeth iechyd yn y flwyddyn i ddod.